Luonnonvarakeskus

Dnro 1538/00 00 02 00/2021

9.6.2021

Asia: Ympäristövaliokunta perjantai 11.6. klo 9.30 / E 73/2021 vp -Kalastuskiintiöt / Asiantuntijapyyntö

Eduskunta
Ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Erikoistutkija Jari Raitaniemi

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eduskunnan ympäristövaliokunta pyysi 31.5.2021 Luonnonvarakeskuksen lausuntoa Itämeren kalastuskiintiöistä. ICES julkisti 28.5.2021 suosituksensa Itämeren kalastuskiintiöiksi vuodelle 2022 sekä tarkistetun suosituksen Pohjanlahden silakan kalastuskiintiöksi vuodelle 2021. Pyydettynä asiantuntijan muistiona Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

2 Lausunto

Pohjanlahden silakkakanta

Pohjanlahdella silakkasaaliilla oli pitkä kasvutrendi vuoden 1990 tienoilta vuoteen 2016 asti. Sen jälkeen kiintiöt ja saaliit ovat pienentyneet. Helmikuussa 2021 ICES:n benchmark-kokouksessa valmistui uudella kalakantamallilla tehty kanta-arvio, jonka mukaan kutukypsien silakoiden biomassa (kutubiomassa) on vähitellen pienentynyt siitä lähtien kun noin 115 000 tonnin luokkaa olevien, ennätyssuurten vuosisaaliiden jakso alkoi vuonna 2013. Saaliit alkoivat pienentyä vuodesta 2017 lähtien, jolloin myös kannan pieneneminen pysähtyi. Kutukannan pienenemisestä huolimatta kanta on pysynyt varovaisuusperiaatteen mukaisia referenssitasoja ja $MSYB_{trigger}$-tasoa (= kannan kutubiomassa, joka varmimmin mahdollistaa suuret vuosiluokat) suurempana, ja myös kalastuskuolevuus on ollut pienempi kuin F_{MSY} (= kestävän enimmäistuoton mukainen kalastus). Hyvin onnistuneen lisääntymisen ansiosta syksyllä 2020 Arandan koetroolaussaaliissa oli runsaasti nuorta silakkaa, joka ravintokilpailullaan on todennäköisesti heikentänyt vanhempien silakoiden kuntoa, ts. pyyntikokoiset silakat olivat laihtuneet.

Päivitetty ICES:n suositus Pohjanlahden silakan kalastuskiintiöksi vuodelle 2021 on EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa 91 494–117 875 tonnia (eli 41–81 prosenttia enemmän kuin alkuperäisessä neuvonannossa; F_{MSY} = 117 485 tonnia). ICES:n suositus Pohjanlahden silakan kalastuskiintiöksi vuodelle 2022 on EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa 86 729–111 714 tonnia (F_{MSY} = 111 345 tonnia).

Pääaltaan silakkakanta

Arvio Itämeren pääaltaan silakkakannan tilasta muuttui vuoden 2020 interbenchmark-työryhmäkokouksessa aiempaa huonommaksi. Kannan kalastuskuolevuuden arvioidaan ylittäneen F_{MSY}:n vuonna 2015 ja Fpa-arvon vuonna 2016 ja pysyneen sittemmin liian korkeana. Myös kutubiomassan on arvioitu pudonneen alle $MSYB_{trigger}$-tason. Tilanteen korjaamiseksi ICES suosittaa kiintiön pienentämista edelleen vuonna 2022 niin, että EU:n

monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa kalastuskiintiö on 52 443–87 581 tonnia, kuitenkin niin, että 71 936 tonnin saalis voidaan ylittää vain EU:n monivuotisessa suunnitelmassa määritellyissä tilanteissa.

Erityinen piirre pääaltaan silakkakannassa on, että syksyn 2020 kaikuluotauksissa silakan havaittiin olevan hyvin runsas Suomen lähivesillä, mutta vähälukuinen suuressa osassa muuta pääaltaan aluetta.

Itämeren kilohailikanta

Itämeren kilohailikannan kutubiomassan arvioidaan pysyneen 1990-luvun alusta lähtien $MSYB_{trigger}$-tason yläpuolella. Kalastuskuolevuuden arvioidaan ylittäneen F_{MSY}-tason lähes koko 2000-luvun ajan, mutta pysyneen viime vuosina varovaisuusperiaatteen mukaisia referenssiarvoja pienempänä. Kilohaili kilpailee ravintoresursseista silakan kanssa. Vuosiluokat 2019 ja 2020 ovat nykytiedon mukaan melko runsaita, ja kanta mahdollistaa kalastuskiintiön kasvattamisen. ICES:n suositus kilohailin kalastuskiintiöksi EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa on 214 000–373 210 tonnia, kuitenkin niin että F_{MSY}-tason mukainen saalis, 291 745 tonnia, voidaan ylittää vain EU:n monivuotisessa suunnitelmassa määritellyissä tilanteissa.

Myös Itämeren kilohailikanta on erityisen runsas Suomen lähivesillä ja vähälukuisempi suuressa osassa Itämeren pääallasta.

Itämeren itäinen turskakanta

Itämeren itäisen turskakannan kutubiomassa alittaa $B_{trigger}$- ja varovaisuusperiaatteen mukaisen referenssitason (B_{pa}), ja sen arvioitiin edelleen heikentyneen kuluneen vuoden aikana. Kalastuskuolevuus arvioitiin hyvin pieneksi (0,032) vuonna 2020. Kannan ydinalueilla eteläisellä Itämerellä meren heikko tila ja siitä seuraava ravinnonpuute sekä lisäksi kasvanut loisten määrä rasittavat kantaa ja vaikeuttavat kannan elpymistä. ICES ei edelleenkään suosita kalastuskiintiötä itäiselle turskakannalle.

Kaikuluotauksissa vuonna 2020 suurimmat määrät turskaa havaittiin Gotlannin saaren ympäristössä eli turskan perinteisten ydinalueiden pohjoispuolella. Myös Suomen lähivesillä, erityisesti Ahvenanmerellä, turskaa on viime vuosina tavattu eniten sitten 1990-luvun. Ahvenanmaalla tavattavien turskien on todettu olevan hyväkuntoisia ja -kasvuisia. Ainakin osa niistä on todennäköisesti syntynyt Gotlannin ympäristössä. MMM:n perustelumuistiossa esitetty tarve turskan sivusaaliskiintiön kohdennetusta käyttömahdollisuudesta tutkimuskalastuksessa on hyvin perusteltu, koska tietoa on vasta kertymässä pohjoisen Itämeren turskien perimästä, ravinnosta ja menestymisestä loisten kanssa.

Muut kalakannat, joille ICES antoi suosituksia

Luonnonvarakeskus ei katso tarpeelliseksi kommentoida muiden kalakantojen kiintiösuosituksia.

3 Lausunnon tiivistelmä

Yhteenvetona Luonnonvarakeskus toteaa, että Pohjanlahden silakkakanta on hyvässä tilassa, ja viime vuosina on syntynyt runsaita vuosiluokkia, jotka todennäköisesti ovat aiheuttaneet pyyntikokoisten silakoiden laihtumista. Tarkistettu kiintiösuositus vuodelle 2021 on olennaisesti suurempi kuin vuonna 2020 asetettu kalastuskiintiö. Pääaltaan silakkakannan kutubiomassa on tavoitetta pienempi, minkä vuoksi kiintiösuositusta on pienennetty edellisestä vuodesta. Itämeren kilohailikanta on pysynyt runsaana, tiheimmillään se on Suomen lähivesillä. Itämeren itäinen turskakanta on pohja-alueiden hapettomuudesta johtuen heikossa tilassa erityisesti ydinalueillaan eteläisellä Itämerellä, eikä sille suositeta kalastuskiintiötä.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat: Erikoistutkija Jari Raitaniemi, tutkija Jukka Pönni.